

Riet van Dort - Bert Driessen

Oegstgeest in bange dagen

1940 - 1945

Colofon

© 1994/Riet van Dort/Bert Driessen, Oegstgeest
Druk: Krips Repro, Meppel

OMSLAG

Voorzijde: Op 16 mei 1940 plegen Duitse militairen overleg bij de Haagse Schouw. We kijken in de richting Wassenaar. Op de richtingaanwijzer staat: Leiden 3,1 en Valkenburg 2. De foto is genomen door 'Atlantic', Lindenstrasse 38, Berlijn SW 68; zij maakte deel uit van een fotorapportage van de Duitsers, onderwerp 'Durchmarsch durch Amsterdam'. De rapportage werd op weg naar Duitsland in Barneveld uit een trein ontvreemd. (Ter reproductie afgegaan door de heer J. Schueler, Oegstgeest)

Achterzijde: Het grondgebied van Oegstgeest in de periode 1940-1945 was aanzienlijk groter dan thans. In 1935 kwam een geheel nieuwe weg gereed, de A44. In 1940 was het dorp 1943 hectare groot en telde 9053 inwoners. (Kaart afkomstig uit collectie Loek de Groot, Oegstgeest)

Ontwerp omslag: Wouter van Dort, Lisse

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Dort, Riet van

Oegstgeest in bange dagen; 1940- 1945 / Riet van Dort,

Bert Driessen. - Oegstgeest: Dort/Driessen. - Ill.

Met lit. opg., reg.

ISBN 90-9007508-9 geb.

NUGI 648

Trefw.: Oegstgeest; geschiedenis; Wereldoorlog II.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotocopie, of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers:

Riet van Dort
Prins Hendriklaan 7
2341 JA Oegstgeest
Tel. 0.71 - 17 32 90

Bert Driessen
Floralaan 5
2343 VN Oegstgeest
Tel. 0.71 - 17 52 28

INHOUD

Aan de lezers	5
1. Tussen twee wereldoorlogen	7
2. De meidagen van 1940	16
3. 15 mei 1940 – 30 juli 1942	31
4. 31 juli 1942 – 9 november 1943	63
5. 10 november 1943 – 4 september 1944	103
6. 5 september 1944 – 5 december 1944	131
7. 6 december 1944 – 5 mei 1945	152
8. Na de bevrijding	191
Geraadpleegde bronnen	216
–Schriftelijke informatie	216
–Mondelinge informatie	222
Persoonsnamenregister	225

AAN DE LEZERS

In mei 1995 is het vijftig jaar geleden dat Nederland werd bevrijd. Met deze herdenking in het vooruitzicht meenden wij de geschiedenis van het dorp Oegstgeest tijdens de Tweede Wereldoorlog te moeten vastleggen. Nog niet eerder werd deze periode in dit dorp integraal onderzocht. Alhoewel vijftig jaar na dato een optimale betrouwbaarheid van hetgeen in het boek is verwoord niet is te garanderen, hebben wij in elk geval vele Oegstgeestenaren van toen ten tonele gevoerd: verzetsdeelnemers, tewerkgestelden, onderduikers, terwijl een ieder die als gevolg van de oorlog omkwam een plaats heeft gekregen. Hun lotgevallen zijn geboekstaafd. Niet meer, maar ook niet minder.

Wederom dus een boek over 'de' oorlog. Vanaf het moment dat we - in 1992 - begonnen met de voorbereidingen van dit boek ontvingen we vele positieve reacties, ook van jongeren. Enkele reacties waren negatief, maar het was opvallend dat opmerkingen in de trant van 'moet dat nou nog, die oorlog?' gaandeweg minder werden gemaakt. De (burger)oorlogen in het toch zo nabije voormalige Joegoslavië, de controverses in het uiteengevallen Sovjet-rijk, en de dramatische situatie in diverse Afrikaanse landen, hebben het begrip 'oorlog' weer dichterbij gebracht.

We zijn ons van meet af aan bewust geweest van het delicate karakter van het onderwerp. Wij hebben dan ook geen antwoord gegeven op de veel gestelde 'goed/fout'-vragen. Daarnaast is het boek niet anti-Duits, wel anti-Nazi. Helaas manifesteerde het Nazisme zich in Duitse uniformen. Maar kan men een individuele vijand van toen veroordelen omdat hij zich niet kon onttrekken aan de macht van zijn staatsapparaat, dat door een degeneratie van het democratisch proces in handen was geraakt van een misdadig regime? Alhoewel de in 'Oegstgeest in bange dagen' verhaalde gebeurtenissen zich afspeelden in de kantlijn van de grote gebeurtenissen van deze eeuw, blijkt ook uit dit boek het belang van het koesteren en bewaken van solide democratische spelregels.

Aan de hand van een groot aantal vraaggesprekken met oudere inwoners en oud-Oegstgeestenaren - waaruit bleek hoe het leven van velen op beslissende wijze werd beïnvloed door de oorlog - en uitgebreid archiefonderzoek, hebben wij de gebeurtenissen zorgvuldig voor beschrijving geselecteerd. De omvang van het aangeboden informatie- en illustratiemateriaal was zo groot dat lang niet alles kon worden verwerkt. We hebben - hier en daar wellicht tot teleurstelling van onze informanten - keuzes moeten maken; het boek zou anders door zijn uitgebreidheid onleesbaar zijn geworden. Het niet gepubliceerde materiaal zal echter worden gedeponeerd in het archief van de gemeente Oegstgeest. Voor eventuele aanvullingen of verbeteringen van dit laatste materiaal houden wij ons alsnog aanbevolen.

Onze oprechte dank gaat in de eerste plaats uit naar de vele informanten die het vaak dramatische basismateriaal hebben aangedragen, waaruit het boek werd opgebouwd. Daarnaast naar de ambtenaren van het Oegstgeester gemeentehuis en de medewerkers van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie te Amsterdam, voor hun toegewijde ondersteuning bij het onderzoek. Wij zijn mevrouw prof. dr. H.A. Bosman-Jelgersma en de heer drs. P.G.J. de Boer bijzonder erkentelijk voor hun waardevolle kritische kanttekeningen en aanwijzingen, alsmede de heer D. Swaan voor zijn tot in alle perfectie uitgevoerde correctiewerk.

Riet van Dort

Bert Driessen